

Editorial

Vážení a milí čtenáři a zájemci o památky nejen plzeňského regionu,

číslo sborníku Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Plzni (NPÚ, ÚOP v Plzni) *Památky západních Čech*, které vám nyní nabízíme, je v mnoha ohledech výjimečné. Jde o číslo jubilejní, neboť je tomu právě 10 let, co vyšel první svazek tohoto sborníku, a to z iniciativy tehdejšího ředitele pracoviště Jana Kaigla. Ačkoli se několik prvních let existence našeho sborníku zdálo, že každoroční vydání alespoň jednoho čísla je záměr realistický, některé roky sborník z organizačních důvodů vydán nebyl. Chyběl redaktor, autoři. Měnily se podmínky a kritéria hodnocení odborných tiskovin a *Památky západních Čech* se i přes svou dosavadní kvalitu staly v tomto ohledu pro prestižní uplatnění příspěvků nelukrativní. Poté, co se zdálo, že tyto překážky byly alespoň zčásti zažehnány novou aktivní a schopnou redaktorkou a obnoveným zájmem potenciálních autorů, projevíly se i zde důsledky doby covidové ve formě výrazně omezených prostředků na ediční činnost v rámci úsporných opatření Národního památkového ústavu. Proto je toto číslo vydáno pouze v elektronické verzi, tedy nikoli tak, jak bylo dosud u *Památek západních Čech* již standardem, v kvalitní tištěné formě na křídlovém papíru. Tato změna však přináší jednu výhodu – méně přísné limity na rozsah svazku. A to se, vzhledem k zaměření obsahu letošního sborníku, ukazuje jako výhoda podstatná.

Letošní číslo je tedy po 10 letech nesouvislé existence *Památek západních Čech* prvním, kterým nelze klasicky „listovat“ a zapojit vedle zrakového smyslu i hmat, což řadě čtenářů snižuje potěšení i komfort z četby. Výjimečný je však tento svazek i tím, že jde po zmiňovaných letech o číslo poslední. *Památky západních Čech* a jim podobná regionální periodika vydávaná jednotlivými územními odbornými pracovišti Národního památkového ústavu (kromě několika výjimek) končí v důsledku transformace ediční činnosti organizace. Již od příštího roku je však nahradí, v rámci Národního památkového ústavu jednotný, časopis *Památky* se svými regionálními větvemi – čísly. Jedno z nich bude každý rok věnované i tématům památkové péče v západních Čechách, tedy v rozsahu Plzeňského a Karlovarského kraje, které budou společně redakčně zajišťovat územní odborná pracoviště NPÚ v Plzni a v Lokti. Potřebné dokumenty k novému časopisu budou výhledově zveřejněny na webu NPÚ i ÚOP v Plzni. Při této příležitosti je třeba poděkovat všem členům dosavadní redakční rady *Památek západních Čech* za jejich činnost i všem recenzentům, kteří svými připomínkami, podněty a požadavky zvyšovali kvalitu publikovaných textů. Poděkovat je však třeba i nakladatelství Jalna, tedy rodině Sládečkových, za skvělou spolupráci, pochopení, vstřícný přístup a kvalitní výsledky nejen při vzniku tohoto čísla sborníku, ale především všech předchozích.

Další důvod k výjimečnosti tohoto čísla *Památek západních Čech* představují důsledky již zmiňované nepravidelné periodicity vydávání v posledních letech nebo absence některých rubrik v posledních číslech. Proto se, netradičně ve srovnání s předchozími svazky, pokud ty vycházely každoročně, některé příspěvky či rubriky vrací až do roku 2016 (přehled nově prohlášených kulturních památek, jubilea, recenze).

Posledním, nikoli však méně významným důvodem k výjimečnosti posledního čísla *Památek západních Čech* je jeho obsah, respektive jádro tohoto obsahu. Podařilo se sestavit soubor příspěvků věnujících se komplexně ve svém souhrnu v současnosti probíhajícím či nedávno dokončeným stavebním obnovám několika národních kulturních památek v Plzeňském kraji ve správě NPÚ (areál kláštera Plasy a Kladruby, selský dvůr U Matoušů v Plzni-Bolevci), financovaných z Integrovaného regionálního operačního programu. Svou informační hodnotou a tematickou sevřeností výjimečnou stěžejní část obsahu svazku pomáhali vytvořit pracovníci územního odborného pracoviště v Plzni, generálního ředitelství i územní památkové správy v Českých Budějovicích, respektive pod ní spadajících správ uvedených památkových areálů. Do čísla tak přispěli odborní garanti dotčených památkových areálů, archeologové, kurátoři sbírek či správci / kasteláni, každý ze svého odborného pohledu. Uvedený soubor textů snad může být, v některých případech i přes svou stručnost, vzorem pro podobné informativní publikační zpracování dalších stavebních obnov a vhodnou formou jejich zprostředkování odborné i laické veřejnosti.

Kromě uvedené „monotematické“ části obsah posledního čísla *Památek západních Čech* zpestřují a šíří záběr památkové péče ilustrují příspěvky od autorů z NPÚ i autorů externích, věnujících se již tématům odlišným, ať již jde o nově identifikované mohylové pohřebiště na katastrálním území Babina (okr. Plzeň-sever), středověkou podzemní štolu v areálu plaského kláštera, zhodnocení souboru krbů renesančního zámku v Kaceřově (okr. Plzeň-sever), urbanisticko-architektonický vývoj Domažlic, uplatnění návrhu ideální kapličky jako stavebního vzoru pro tento typ stavby v druhé polovině 19. a na počátku 20. století či přehled nemovitých kulturních památek Plzeňského kraje, prohlášených v letech 2016–2020.

Děkuji všem autorům a rovněž a především Jaroslavě Kováčové a Karlu Matáskovi, „dělníkům“ redakční práce tohoto čísla PZČ. Těm, kteří se rozhodli ho otevřít, přeji navzdory čtenářsky méně přívětivé formě nové, zajímavé a užitečné informace. Nezbyvá než si přát, aby autoři i čtenáři nechyběli i připravovanému novému památkářskému časopisu, do něhož budou *Památky západních Čech* v pozměněné formě inkorporovány.

Mgr. Petr Sokol
ředitel Národního památkového ústavu,
územního odborného pracoviště v Plzni
a předseda redakční rady sborníku